

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

M megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:
IX., Ferencz-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:
VIII., József-körút 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csónakázó-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Ényedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátorlajuhelyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet.,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ö nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Elégedetlenség.

A munkás élet megbénítója az elégedetlenség, mondják, hogy a tanítóság örökös tulajdonsága. — Lehet is a dolognak valami alapja, mert ott is, hol a mi fizetésünknel kétszeresen jobb fizetést kapnak a tanító erők — megtaláljuk az elégedetlenségi mozgalmakat. — De maradjunk csak a mi körünkben támadt elégedetlenség okainak vizsgálatánál. — Azt gondoljuk, hogy a vigasztalás nagyon sovány eledel az éhezőknek, de a mostani esetben nem is éhezők, csak azokról lesz szó, kik az ebédutáni édességből állítólag kevesebbet kaptak az őket jogosan megillető résznél!

E dologgal most azért foglalkozunk, mert egyik jeles tanárunktól vettük az alábbi sorokat:

»Lehangol és a jogtalanság gondolatát ébresztgeti bennem azon fizetésekben emelkedő rangsorozás, melyben az önálló tornatanárok velünk szemben részesülnek. Hogy e munkatársaktól nem irigylem azt a kis díjazást, és hogy ők azt kétszeresen is megérdemlik: ahhoz kétség nem férhet; de hogy miért nem emelkedik époly arányban a más tantárgyakat is tanító tornatanár tiszteletdíja: abban már sérelmet látok. Ugyanazon munkát végzik ezek is, ugyanaz a követelmény ezektől is: tehát csakis méltányos, hogy ugyanaz legyen a bér, vagy jutalom is.«

Ez esetről először is azt kell megjegyeznünk, hogy az állami középiskolánál a köteles

18 tanítási óra egyenlően kötelező úgy a tornamint más tárgyak tanítójára nézve. — Ezután az óratöbbletért úgy a tornát, mint a más tárgyakat tanítók a tornatanári első fokozatu illetőleg a helyettes tanár fizetését képező 800 frt.-nak megfelelő 44 frt.-tos hányadot kapják.

Mi tehát itt a követelés, jobban mondva ohajtás? az, hogy ne a 800 frt.-nak, hanem a tornatanári lemagasabb fizetésnek, az 1000 frt.-tosnak hányadát kapják a tornát óradíjtöbblet fejében tanító tanárok. — Erre az ohajtásra határozottan azt mondhatjuk, hogy szerénytelen, mert mégis csak jobban hangzanék ez esetben azon tanárok ajkáról, kik latint, mennyiségtant tanítanak óratöbblet fejében.

Nem mondjuk, hogy a tornatanár munkáját ezer forint-tal jól megfizetjük, de az állam mai pénzügyi helyzete mellett ezt a fizetést illőnek kell tartanunk. — Gondoljunk csak a pár évvel ezelőtti viszonyokra; nem szép haladás-e a tornatanári állások szervezése! — Nem nagy fizetés még az ezer forint sem, de gondoljuk meg, hogy a tornataníthatására a képesítést megszerzheti az ifju a tanítóképezde vagy a gymnasium végzése után egy év alatt és 19 éves korában már 800 frt.-tos tanári állást kaphat. Értsük meg jól, hogy a mai más állásokhoz viszonyítva mondjuk e fizetést elégségesnek, de nem a tornatanári munka izmot és ideget rontó voltával szemben.

De azt nagyon jól tudjuk, hogy a pénzügy

helyzet javulásával a tanári fizetések okvetlen emelkedni fognak, mert a megelégedés a tanári pályán a legfontosabb tényező; csak az anyagi gondoktól ment tanároktól várható igazán lelkes tanítás.

Ami azonban a tornát óradíj fejében tanító rendes tanárok elégedetlenségét illeti, az sem magában nem jogos, de a tornatanítókkal szemben meg épen nem is méltányos.

A Magyar Labdarugók Szövetsége általános rendszabályai.

I. Egyesületek.

1. §. *Az egyesületek jogainak felfüggesztése.* Ha a szövetségbe felvett valamely egyesület időközben akár játékosok, akár anyagi erő hiánya miatt 6 hónapon keresztül egyetlen mérkőzésben sem vesz részt, s így a labdarugósporthoz intenzív művelésére képtelennek mutatja magát, — elveszti azon jogát, hogy a szövetség ügyeinek vezetésébe és irányításába befolyhasson; tagja marad ugyan a szövetségnek továbbra is, ha csak fel nem oszlik, de sem a közgyűlésen, sem az igazgatótanácsban nem képviselheti magát.

E jogfelfüggesztés mindaddig érvényben marad, míg az illető egyesület újra teljes csapattal rendelkezik és legalább 3 nyilvános mérkőzésben részt vesz. Ezen mérkőzésekről beérkezett bírói jelentések alapján szüntetheti csak meg az igazgató-tanács a felfüggesztést.

2. §. *A kilépett egyesület.* Ha valamely egyesület minden elfogadható indoklás nélkül, vagy a szövetségnek valamely határozata, esetleg egész működése miatt lép ki a szövetségből, — akkor az igazgató tanács a kilépés tudomásul vételekor azt is kimondja s hivatalos lapjában közli, hogy ezen egyesülettel szövetséges egyesület semmiféle mérkőzésben részt nem vehet.

3. §. *A nem szövetséges egyesületek.* Ha valamely szövetséges egyesület olyan egyesülettel mérkőzik, mely nem tartozik a szövetség kötelekébe, köteles a mérkőzés előtt az illető idegen egyesülettől olyan nyilatkozatot kivenni, mely szerint az a M. L. Sz. játékszabályait elfogadja és a mérkőzésből kifolyó esetleges vitás kérdések eldöntésére a M. L. Sz.-et illetékesnek elismeri.

II. Játékosok.

4. §. *A játékosok bejelentése.* Minden egyesület tartozik évenként január hó 10-ig összes tagjait névszerint bejelenteni; valamint ezzel egyidejűleg összes tényleges játékosainak aláírt és az egyesületi titkár igazolásával ellátott nyilatkozatait beküldeni.

E nyilatkozatok, melyeknek szövegét a szövetség állapítja meg, a főtitkártól szerezhetők be.

5. §. *A játékosok igazolása.* Minden játékos neve,

kinnek nyilatkozata a főtitkárhoz beérkezett, a hivatalos lapban közli tetetik. Igazolásuk ellen 7 napon belül bárki észrevételt, illetve kifogást tehet, mely írásba foglalva a főtitkárhoz küldendő.

A hivatalos lapban közölt nyilatkozat az esetleg beérkezett észrevételekkel együtt 7 nap múlva igazolás végett a *sportbizottság elé* terjesztetnek.

6. §. *Az igazoló jegy.* Mindazon játékos részére, kit a sportbizottság igazol, igazolójegyet állít ki a főtitkár. Ezen igazolójegyet a játékosok egyesületük utján kapják meg s kötelesek azt a versenybíró kívánataira minden mérkőzésnél (akár bajnoki, akár más) — kivéve a nemzetközietek — felmutatni.

Senki semmiféle mérkőzésben — kivéve a nemzetközietek — addig részt nem vehet, míg igazolójegyet a szövetségből meg nem kapta.

7. §. *Az évközben való igazolás.* Az a játékos, a ki évközben lép be valamely egyesületbe, szintén köteles az előbbi 6. és 7. §§-okban jelzett módon igazolójegyet szerezni, mielőtt annak csapatában játszana.

8. §. *Átlépés.* Azt a játékos, a ki egyik egyesületből a másikba lépett át, a sportbizottság addig semmi esetre sem igazolja, míg előbbi egyesületéből beszerzett hivatalos irattal nem bizonyítja, hogy összes kötelezettségeinek eleget tett.

9. §. *Több egyesületben való tagság.* Ha valamely játékos több egyesületnek tagja, csakis annak az egyesületnek csapatában játszhatik, a mely őt legelőbb jelentette be, illetve a melynek részére az ő igazolójegyet a szövetség kiadta.

Minden játékos csak egy igazolójegyet kaphat, ennél fogva csak egy egyesület csapatában játszhat, kivéve a nemzetközi mérkőzéseket.

III. Bírók.

10. §. *A bíró választása.* A mérkőzések versenybíráit közös megállapodás útján a két mérkőző egyesület választja. Ha a bíró személyében megállapodni nem tudnának, akkor mindkét egyesület 3—3 bíró jelöl ki, melyek közül az ellenfél egyet törölhet, a megmaradt 4 jelölt közül egyet kisorsolnak, a kit azután mindkét fél köteles elfogadni bírónak.

Bajnoki mérkőzésnél a Szövetség nevezi meg a bírót.

Bírót, kapu és határbírókat nem szabad a két mérkőző egyesület tagjai közül választani, de olyan egyesületből sem, mely a Szövetségbe nem tartozik.

11. §. *A bíró meg nem jelenése.* A bíró köteles a mérkőzésre pontosan megjelenni, A csapatok 15 percig tartoznak rá várni s ha azalatt sem jelenne meg, akkor a 10. §-ban foglalt eljárás szerint új bíró, választanak, az arra leginkább hivatott jelenlevők közül.

Kötelesek a mérkőző egyesületek azt a bírót, a ki a kitűzött kezdési időpontnál későbbben vagy egyáltalán meg nem jelenik a mérkőzésre, a Szövetségnek bejelenteni.

12. §. *A bíró kötelességei.* A bírónak tisztán a játék vezetésére vonatkozó hatáskörét a *játékszabályok* 12. §-a állapítja meg. Köteles azonban ezenfelül a játék megkezdése előtt a játékosok neveit összeírni, igazoló jegyeik előmutatását kérni. Azt a játékos ki igazoló jegyét elő nem mutatja, semmi szín alatt ne engedje játszani, kivéve nemzetközi mérkőzésnél, ha csak föltétlen biztonsággal nem tudja róla, hogy a Szövetség adott igazoló jegyet neki, csak véletlenül nincs nála.

13. §. *A bírói jelentés.* Köteles a bíró a Szövetség által kiadott nyomtatványon minden nyilvános mérkőzésről jelentést tenni s ezt 48 óra alatt a főtitkárhoz beküldeni.

14. §. *A bíráskodástól való eltiltás.* Mindazok, kiknek bíráskodása szabály nem tudást, erélytelenséget vagy épenséggel pártoskodást mutat, eltilthatók a bírói szerepléstől; s ha mégis bíráskodnának valamely nyilvános mérkőzésnél, ez az ő megbüntetésükön kívül még a mérkőzés megsemmisítését is maga után vonhatja.

A játszástól büntetésképen eltiltott játékos é tilalom ideje alatt bíróként nem szerepelhet.

IV. Mérkőzések.

15. §. *A mérkőzések jellege.* A mely mérkőzés akár a nyilvánosság előtt, akár zárt körben, de vagy meghívók révén, vagy hírlapi reklám, esetleg plakátok útján értesített közönség előtt tartatik meg, *rendes mérkőzésnek* vétélik. Minden ily mérkőzésről bírói jelentés teendő.

A mely mérkőzés tisztán a gyakorlat szempontjából fizető közönség nélkül tartatik, *training-mérkőzés.* Ily mérkőzés, ha rendben folyik le, nem jelentendő be a Szövetségnek. Boycottált egyesülettel még training-mérkőzésre sem állhat ki szövetséges egyesület.

16. §. *A csapatok ingei.* Két csapat egyforma színű ingekben nem játszhat egymás ellen. Ha esetleg színük egyezik, akkor az a csapat, mely saját pályáján van, köteles más színű inget cserélni. Semleges pályán sorossal döntik el, hogy melyik változtat dresszt.

17. §. *Meg nem jelenés a mérkőzésre.* A mely csapat a kitűzött mérkőzésre meg nem jelenik, köteles ellenfelének kárba vészett, igazolt költségeit megtéríteni, föltéve, hogy 8 rappal előbb nem értesítette ellenfelét elmaradásáról.

18. §. *Félbeszakított mérkőzés.* Közös megegyezés alapján a bíró hozzájárulásával félbeszakított mérkőzés 8 napon belül ugyanazon pályán, ugyanazon játékosokkal feltétlenül befejezendő, ha csak egyik fél is kívánja.

Ha valamelyik fél az ellenfele által kívánt befejező mérkőzésre ki nem áll, az esetben, a mennyiben legalább is 60 percig játszottak és a megszakításkor ellenfele volt előnyben, a mérkőzést ellenfele által jogosan megnyertnek mondja ki a Szövetség; míg ha a megszakításkor nem ellenfele, hanem ő volt előnyben, esetleg egyenlően állottak, az ilyen befejezetlen mérkőzést a Szövetség semmisnek nyilvánítja.

A befejező mérkőzésnek 8 napon belül eső napját közösen állapítják meg a felek. Ha meg nem egyeznének, mindegyik fél két napot jelöl meg, ezekből az ellenfél egyet visszautasíthat, a megmaradt két terminusból azután sorshuzás útján állapítják meg a befejező mérkőzés napját.

19. §. *Játékszabályok.* Hazai egyesületek csapataival csakis a M. L. Sz. játékszabályai szerint szabad játszani.

20. §. *A pálya megbírálása.* Hogy a játéktér alkalmas-e a mérkőzés megtartására, azt a két csapatkapitány véleményének meghallgatása után a bíró határozza meg.

21. §. *Rendfentartás a pályán.* Minden egyesület felelős a saját pályáján a rend fentartásáért és a játékosok, valamint a szövetségi közreműködők biztonságáért.

22. §. *Óvások, panaszok.* A pálya és annak felszerelése elleni kifogások, illetve óvások csak a mérkőzések megkezdése előtt tehetők meg, illetve jelenthetők be a bírónak, ki ezt köteles jelentésébe belevenni.

A mérkőzésre vonatkozó egyéb óvások és panaszok pedig az illető egyesület elnöke és titkára által aláírva, két másolattal ellátva a főtitkárhoz adandók be 30 napon belül. A benyújtáskor 20 korona bánatpénz is befizetendő, melyet az egyesület visszakap, ha panasz vagy óvása jogosnak, vagy legalább is alappal bírónak találhatik; ellenkező esetben a 20 korona a „szövetségi kiküldött (repraesentatív) csapatok alapja“ javára visszatartatik.

23. §. *Balesetek.* Rendes mérkőzésben megsérült játékos orvosi és gyógyítási költségeit egyesülete köteles viselni.

Köteles minden egyesület azon a pályán, a melyen rendes trainingjét végzi, kellően felszerelt mentőszekrényt tartani.

24. §. minden olyan előre nem látott eset, melyre nézve ezen rendszabályokban intézkedés nem foglaltatik a Szövetség igazgató tanácsa által esetről esetre hozandó határozatok, illetve döntvények szerint bírálandó el.

Elfogadtatott a M. L. Sz. igazgató tanácsának 1902. évi január hó 29-én tartott ülésében.

Dr. Füzesséry Árpád,
alelnök.

Horváth Ferencz,
főtitkár.

Az ifjúsági játékok.

Irta: Antolik Károly.

A vallás- és közokt. m. kir. miniszter úr 32813/1899. számú rendelete körvonalozza az új középiskolai tervet s azzal együtt gondoskodik az ifjúsági játékelutánokról is. Nem tudjuk eléggé méltányolni ezen nagy fontosságú intézményt, melyre a mai ideges, sok tekintetben mesterkéltséggel s így természetellenes életmódu

korban oly nagy szükségünk van. A szóban forgó intézmény a tanuló-ifjúság kedélyének ápolását, egészségének megőrzését és jellemének kellő fejlesztését célozza. Könnyű belátni, hogy a lelkileg és testileg jól nevelt ifjuban önként fejlődik a kellő érzék minden szép és magasztos eszme iránt, hogy az igazság szeretete mélyen bevésődik szívébe s hogy az ilyen ifju kötelességét odaadással és buzgalommal fogja teljesíteni; mint felnőt férfi pedig bizni fog a saját erejében, bátran fölveszi a harcot az ittléteért való küzdelmében és tisztelni fogja a törvényt!

Az ifjusági játékok tapintatos vezetése a fentebb jelzett nemes tulajdonságok fejlesztésében hatalmas segéd-eszköz gyanánt belevegyül a mai nevelés módszerébe s épen azért nagyon dicsérendő azon örvendetes jelenség, hogy a magyar középiskolákban a szép feladat teljesítésére a rendes tanárok is szívesen vállalkoznak. A rendszeres ifjusági játékok nagy fontosságát legjobban ecseteli a jeles német paedagogus Guts Muths, a ki lelke mélyéből így szól: „Die gymnastischen Spiele haben so etwas Grosses, Herzerhebendes, soviel Kraft und den Nationalgeist zu wirken, das Volk zu leiten, ihm Patriotismus einzuflössen, sein Gefühl für Tugend und Rechtschaffenheit zu erhöhen und einen gewissen edlen Sinn selbst unter den niedrigsten Volksklassen zu verbreiten, dass ich sie für ein Haupterziehungsmittel einer ganzer Nation halte.“ Sajnos, hogy minálunk az ifjusági játékok iránti érzék még a mérvadó körökben is nagyon hiányos. Epen ott, a hol leginkább kellene, töbnyire csak közönyt találunk — és mennyi keserűséggel jár egy játszótérnek megszerzése! Töbnyire azt halljuk, hogy „minek is ezek a játékok, minek a játszóterek, hiszen mi is azok nélkül nevedtünk és azok nélkül nőttünk fel.“ A gondolkodó ember meghökken az ilyen szavak hallatára s ámulva látja, hogy intelligens emberek — saját gyermekeik érdekében — sem képesek az ügy iránt lelkesedni! Egészen máképen áll a dolog, ha lovakról, vagy lóverseny-tervekről van szó! De hagyjuk azt és vessünk még egy pillantást a házi nevelésre, mivel az tárgyunkkal szoros összefüggésben van és nem csekély mértékben indokolja a kötelező játékdélutánok behozatalát. Sok szülő féltékenyen őrzi gyermekét a szabad levegőtől, a kedvezőlenebb időjárástól; sőt vannak olyanok is, a kiknek legnagyobb öröme abban telik, ha gyermekük folytonosan az íróasztal mellett ül, írással, számolással, könyvek olvasásával, vagy más szellemi munkával foglalkozik. Hát ez ugy nem jól van! Mindent csak a kellő mértékben és a kellő időben! A túlbuzgó szülők vétkeznek a saját gyermekük épsége, egészsége, sőt lelkiállapota ellen is. Ne kényszerítsük az ifjuságot folytonos munkára, tartós ülésre és időelötti komolyságra, mert ez a gyermek kedélyével, egész lényével ellenkezik és nagyon megboszulja magát!

Már a legrégebbi népeknél akadunk szép és oko-

san szervezett játékokra.) Az aegyptomiak már 4000 évvel ezelőtt rendszeresen üzték a játékot; az ó-kori görögök, a rómaiak, az ősz germánok és gallusok, de magyar elődeink is szerették a játékot és bölcsen gondoskodtak arról, hogy gyermekeik a futásban, a lovaglásban, a birkózásban, a különféle versenyekben, a tánczban, a kard forgatásában és számtalan más test-edző játékban gyakoroltassanak. S ki nem tudná, hogy a mai felvilágosodott korban milyen fontos szerepe van a játéknak az előre számító angoloknál, a művelt francziáknál és a fontolgató németeknél? Hát rosszabbak legyünk-e mi, kiknek szabadságszeretete, vitézsége és bátorsága az egész világ előtt ismeretes? Bizonyára nem! Elsatnyulni nem akarunk. Legyen tehát szent kötelességünk és jelszavunk, hogy a hazának önértetes, jellemes, bátor és kötelességtudó s végül lelkileg és testileg egészséges ifjuságot nevelnünk, fejlesztenünk kell! Vezessük ki az ifjuságot minél gyakrabban a szabadba, oda, a hol a szél legjobban éri, a hol arca kipirul és hosszú lélegzetet merit a tüdő. Hadd mozogjon, hadd izzadjon az ifju kénye és kedve szerint, hadd barnítsa meg arcát a jótékony napfény sugar és megújuljon a fiatal szervezet ugy, a mint azt maga a fenségez természet legjobban megkívánja. Ne féltjük a fiatalságot, ne őrizzük dohos szobákban és ne kiméljük még a zivatarban sem. A szervezet ilyenmü gyakorlása, a gyakori szabályszerű futások, a szabadban való fürdés, de kiváltképen a jól rendezett játékok rendkívül fontos tényezők, mert a felfrissült vér gyorsabban kering az erekben, behatol a testnek minden zege-zugába, magával ragadja az itt-ott felhalmozott vagy beteges nedveket és megújítja, megizmosítja az ifju egész szervezetét. Örömmel visszagondolunk mi is azon boldog időkre, midőn szabad volt mozognunk, játszani és kedvünk szerint kitombolnunk magunkat. A mai ifjuság is majdan áldani fogja intézkedéseinket. A testileg megizmosodott ifju lelkileg is megerősödik s agyveleje fogékonyabbá válik a nehezebb szellemi munkára is; jelleme pedig megszilárdul, mert a játék szabályai nagy mértékben involválják a kötelességtudást, a bátorságot, az ügyességet s mindazt, a mi az ifjut igazi férfivá idomítja.

Az előre bocsátott szavak után bemutatok néhány új játékot, mely szerény nézetem szerint alkalmas arra nézve, hogy minél gyakrabban gyakoroltassék. A szóban forgó játékoknak a következő előnyei vannak: 1. teljesen veszélytelenek; 2. egy perc alatt összeállíthatók; 3. aránylag kis tért igényelnek és szükség esetében a *tornateremben is gyakorolhatók*; 4. mindegyiknél tetszés szerinti számú tanuló egyszerre igénybe vehető; 5. könnyen elsajátíthatók; 6. tetszés szerinti ideig folytathatók és ha kell, néhány perc alatt befejezhető; 7. kevesebb labda kiosztásával tetszésünk szerint korlátozható; 8. sokféleképen módosíthatók; 9. versenyzésre al-

* „Ifjusági játékok.“ Dr. Wagner Lajos. Pozs. áll. főreál. Értécsítő 1898.

kalmasak ; 10 igen élénkek, nem mesterkéltek, testedzők, vidámságot gerjesztők és önérzetet ébresztők ; 11. mivel felügyeletük semmi nehézségekbe nem üt közik, a felügyelő tanárt ki nem fársztják és végül 12. mivel az ifjuság kedvencz játéka.

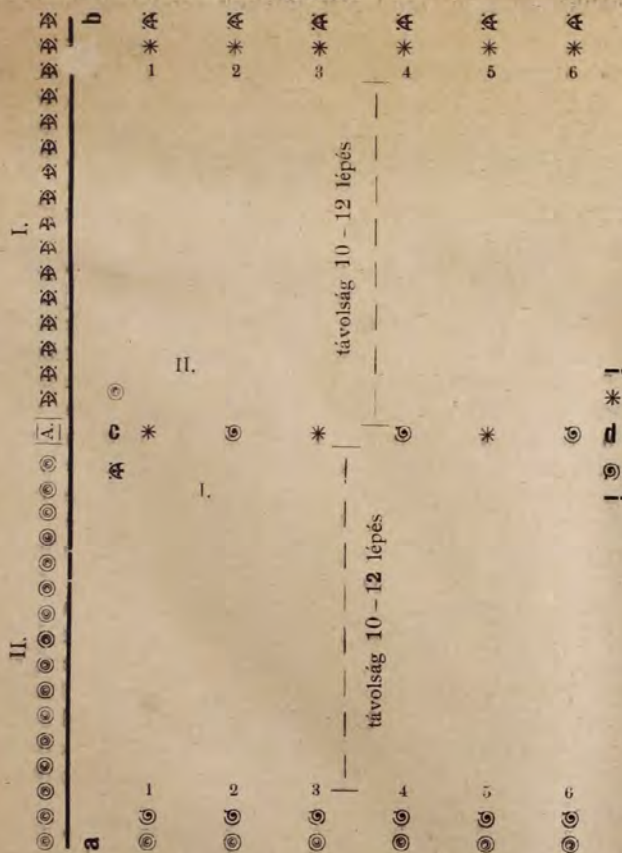
A személyek és szerek megjelölése.

- ⊙ a zöld szalagu csatázók.
- ⊗ a zöld szalagu csatázók vezére.
- [A.] [B.] a felügyelő tanár helye.
- > a labda dobási iránya.
- ⊙ a zöld bábuk (fa csülkök).
- fal vagy kerítés.
- x y a leesett labdának helye.
- ⊗ a vörös szalagu csatázók.
- * a vörös szalagu csatázók vezére.
- ★ a labda jelzése.
- ab ——— a határvonal (ha lehet kötél).
- * a vörös bábuk.
- — — a távolság jelzése.
- c. c. a csatavonal.

I. Piski-hid.

A játék elrendezését mutatja az 1. ábra. Az **ab** a földön fekvő huzókötél mellett a nagyság szerint beosztott két csapat foglal helyet és pedig úgy, hogy az egyik csapat a felügyelő tanár [A.] bal, a másik pedig

1. ábra.

jobb keze felé helyezkedik el. A bábuk egymástól távolsága 4—5 lépésre teendő. A hid hossza (cd) 24—30 lépés lehet.

Szabályok : 1. Az I. és II. sorokban nagyság szerint felállított játsszók közül 6—6 (először a legkisebbek), mindegyik egy labdával felfegyverkezve a saját párti bábuja (zöld vagy vörös 1, 2, 3, 4, 5, 6) mellé állítatják. 2. Azután kilép az az I. sorból az első futó és helyet foglal a **c**-nél, honnan a „rajta“ szóra a hidon végig futnia kell, míg az ellenséges dobok a futót labdájukkal célbaveszik és megdobják. Ha a futónak sikerült sértetlenül a hidon átszaladnia és az **i** bábút átugrania, akkor mint győző a saját párti 1 bábuja mellé áll és most ő lesz a dobó, míg az 1-es (a volt dobó) szintén a saját pártjának **ab** sorába utolsónak tartozik beállani ; ha pedig a futó az ellenség által egyszer vagy többször találva volt, akkor az 1-es egyelőre helyén marad és a futó tartozik a saját pártja sorába utolsónak beállani. 3. A futónak fejét nem szabad megdobni. Ha ez azonban mégis megtörténik, akkor a futó sértetlennek tekintetik és az illető dobónak (tehát ellenségnek) helyét foglalja el, míg a bűnös dobó a saját pártja végére tartozik sorakozni. Az idegen dobó mármost addig marad a másik pártnál, míg új győző által nem lesz felváltva, mi természetesen csak akkor történik, ha a 6-ik dobó után megint reá kerül a sor. 4. Azután kilép a második sorból az 1-ső futó, a ki **c**-nél foglal helyet, honnan a „rajta“ szóra futni kezd és az ellenséges dobók által labdákkal üldöztetik. Sorsa ugyanaz, a mi előbbi futó-é volt. 5. Így folyik a játék *felváltva* azzal a főszabálylyal, hogy a 2-ik győző a 2-ik, a 3-ik győző a 3-ik . . . stb. dobóhelyrő igényt tart. Röviden mondva : helycsere az 1-ső dobóra csak akkor kerül vissza, midőn már a 6-ik dobóhely is valamely győztes futó által elfoglaltatott. 6. Kiki tartozik eldobott labdájáról *sietve* gondoskodni s helyére visszaállani, míg onnan valamely győző által ki nem szorítatik. 7. A rendetlenkedők büntetésül mindig a saját pártnak sor végére utolsóknak állítandók.

Igy a játék tetszés szerinti ideig folytatható. Az ifjuság nagyon kedveli, mivel belőle minden rendellenesség és igaztalanság ki van zárva. A rend igen könnyen fenttartható, ha az **ab** vonalon az intézet vas-tag huzó-kötele fekszik.

Ezen játékot 30—40 tanulóval a tornateremben is lehet játszani, ha a játszótér szélességét felére szabjuk, azaz, ha csak 6 dobót állítunk fel a tornaterem egyik hosszoldalán, míg a másik hosszoldalán szaladnak. Természetes, hogy ezen esetben a hidat kijelölni nem szükséges, mert azt a tornaterem fala megszabja, így a távolsági határt is. Itt egyáltalában nem két, hanem csak egy csoporttal van dolgunk.

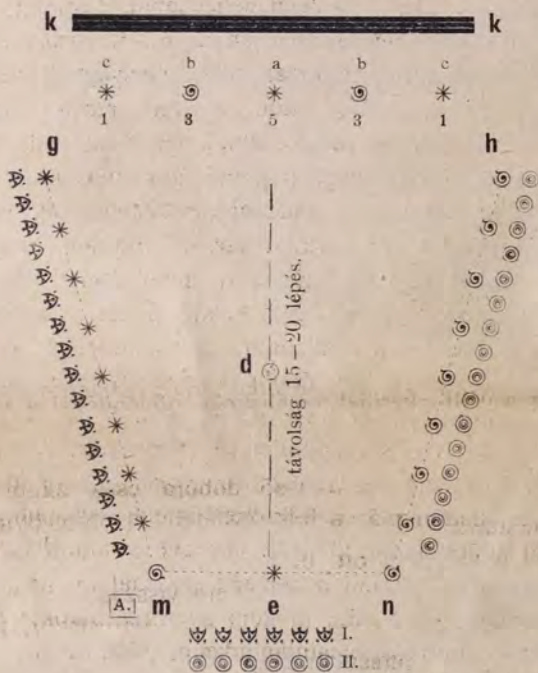
II. Czélba dobás.

(A játsszók száma 10—60.)

A **cc** vonalon (2-ik ábra) czélpontok gyanánt, egymástól 1—1 lépésnyi távolságban 3 vörös és 2 zöld fabábút akként állítunk fel, hogy az **a** vörös bábu a

középső célpont legyen. Most kimérjük az **ae** távolságot, mely a kisebb játszóknaál 15, a nagyobbaknál pedig 20 lépés lehet. Azután 6 vörös bábút az **mg** vonalra és 6 zöld bábút a **nh** vonalra sánczok gyanánt helyezünk el. Végre az **e** vörös bábu mellé még a hátralevő 2 zöld bábút **mn** állítjuk. Ezen utóbbi 3 bábu hátrálolja a dobási helyet. A tér elrendezése után a játszókát 2, ha nagyon sokan vannak, több csoportra osztjuk fel. Ha 20 labda rendelkezésünkre áll, akkor legjobb a csoportokat 20—20 játzó szerint beosztani, hogy mindegyikre 1 labda jusson. A **kk** fal- vagy deszka-kerítésnek felhasználása azért igen előnyös, mert az eldobott labdák nem gurulhatnak el nagy távolságra és egy csomóban maradnak.

2-ik ábra.

Szabályok: 1. A dobók (I-ső csoport) labdákkal felfegyverkezve az **men** helyen állanak és egymásután célba veszik az **abbcc** bábukat. Az **a**-nak ledobása 5-t, a **bb**-nek ledobása 3—3-t és **cc**-nek ledobása 1—1-t számít. 2. A kinek labdája a **cc** pontokon kívül repült el, ez büntetésül kénytelen, az **e** pontból kiindulva, egy lábon egészen **a** bábuig és vissza sántikálni, mi közben a másik lábával a földet érintenie nem szabad, különben kénytelen volna útját még egyszer megtenni. 3. Ha véletlenségből két bábu esik le, pl. **a** és **b**, akkor ez 8-t számít. A dobás akkor is érvényes, ha a labda először a földet érintette és csak azután a bábút dobta le. 4. A leütött szám minden dobónak külön és csapatjának javára is külön feljegyeztetik. A győző természetesen az, a kinek a játék végén legnagyobb számot elérnie sikerült. 5. A mint az I-ső csoport a labdákat kidobta, következik a második csoport, mely a vezénylő tanár „második csoport előre!” szavakra rohanva indul el a **kk** falhoz, hol a labdákat gyorsan felszedi és futva az **men** helyre tér vissza. Azután jön a 3-ik csoport és

így tovább. 6. A rendetlenségek elkerülése miatt, de különösen azért, hogy a játszók a téren belől ne ácsorogjanak, meg van engedve, hogy az a ki **mghn** térre lép, a hol semmi keresnivalója nincsen, az **men**-nél felállított dobók által célba vétessék és megdobassék. Így a rend csakhamar helyreáll és az igen mulatságos játék szépen tovább folyik. 7. A ki nagy rendetlenséget vagy gorombaságot követ el, „parázsra” tétetik. A **parázs** **d** egy arasznyi átmérőjű kör, mely **e** ponttól 4—5 lépésnyi távolságban van. A **parázs** közepére egy labdát tétetünk, melyet a bünösnek onnan ki kell hoznia, de úgy hogy a „tájta” szóra az **e** pontból kiindulva, az összes dobók által, kik t. i. az **men** helyen állanak, labdákkal megostromoltatik.

A játék tetszés szerinti ideig folytatható és és ifjuság sohasem unja meg.

(Vége következik.)

Labdarugás.

Budapesti Torna-Club I. 10 : 0 eredményyel győz a budapesti Sport-Club I. ellen.

Az idei football-szezon hivatalos megnyitását képezte a nevezett két egyesület csapatainak mult vasárnap délután tartott mérkőzése. A hét folyamán uralkodott havazás és azt követő esőzés annyira feléltatta a Csömöri-uti verseny-pályát, hogy már a mérkőzések elhalasztásáról kezdtek beszélni s csupán a pályaszővetség ügybuzgalmának volt köszönhető, hogy a pálya félig-meddig használható állapotba jutott. Mindennek daczára szép számú közönség jelent meg, hogy az 1902. évi bajnokságnak első küzdelmének tanuja legyen, mely — daczára a B. T. C. szemellátható fölényének — változatosságban, de főleg mulatságos mozzanatokban rendkívül gazdag volt.

A B. T. C. csapatát illetve a helyválasztás joga s támadásra nézve kedvezőtlenebb pozíciót választja.

Daczára ennek rögtön átveszi támadó szerepét s csakhamar a B. S. C. kapuját állandóan bombázza. Alig 5 percz lefolyása alatt Ordódy egy éles lövése után a labda megakad a kapuban. Az új kezdés után egy szerencsés kombináció révén a B. Sp. C. csatárai veszélyeztették ellenfelök kapuját, de a már eredményesnek ígérkező támadás meghiúsult a B. T. C. fürgé hátvédjének, Wagnernek védelmén. A B. T. C. ismét elveszi a támadó szerepét s gyors egymásutánban ujjabb három goalt ér el, melyeket Hajós szerzett meg csapata számára társainak önzetlen támogatása folytán.

A második félidőben a B. T. C. jut kedvezőbb pozícióba, mert a B. Sp. C. főleg a védelmi szerepre fekteté a fősulyt. Mindennek daczára nem gátohatja meg azt, hogy a B. T. E. pontjainak számát ujjabb öt goal elérésével ne szaporítsa, melyben Mannó (2 goallal), Bulcsu (6 goallal), Hajós (1 goallal), Cservenka (1 goallal) szerepeltek.

A mérkőzés eredményét a körülmények folytán nem tarthatjuk reálisnak. A B. T. C. csapata bár tehetség dolgában a B. Sp. C.-ot tetemesen tulszárnyalja, ily fölényyel rendes körülmények mellett nem győzött volna. A B. T. C. 4—5 : 0 vagy 5—6 : 1 eredményyel

tartjuk jobbnak. különösen szem előtt tartva B. Sp. C.-nak a „33“-asok elleni szép szereplését, melylyel az eldöntetlen eredmény daczára, határozott fölényt mutatott. Csapatában több kiváló játékos szerepel; *Juhász* goalkeeper mult vasárnapon is rendkívüli ügyességgel védett s egyike a legjobb kapuvédeknek, *Klein* klasszisztát már akkor becsültük meg, mikor még a M. U. E. egyik legerősebb oszlopát képezte. A többiek is ügyes, mozgékony játékosok, kiket csak a nagy sár és talán a játék elején kapott goalok okozta lehangoltság akadályozott meg képességök teljes kifejtésében. A B. T. C. csapatában két kiváló erőt kellett azuttal pótolni: *Mindert* és *Harsádyt*; az előbbi helyén *Ryda*, a B. T. C. II. csapatának egyik legjobb erője játszott elismerésre méltó technikával és önzetlenséggel; *híányzik* azonban benne a gyorsaság, testi erő, de leginkább a rutin, melylyel elődje B. T. C. támadását hathatósan elősegítette. Idővel azonban jó játékosná fejlődhet, ha az említett tulajdonosságokat elsajátítja. *Harsády* helyében *Szaboics*, a tavalyi bajnoki csapat bal fedezete játszott; kevés alkalma volt a hátvéd szerepében kiváló produktálni s azért nem is hasonlíthatjuk össze ezuttali képességeit *Harsádyéval*.

A B. T. C. többi játékosai a szokott formában voltak s a talaj körülményeihez viszonyítva elég szép összjátékot produkáltak.

Biró: Herzogh Ede M. U. E. volt.

Mérkőzés a Szövetség díjáért

B. T. C. II. 12:0 győz a B. Sp. II. ellen.

1 órakor mérköztek a II. csapatok egymással. A B. Sp. C. ezuttal nagyon győnge II. csapatot állított ki s így történhetett, hogy az első féldő lefolyása alatt gyors egymásutánban 12-szer akadott meg a labda a B. Sp. C. kapuja hálójában.

A B. T. C. II. csapatának győzelme előrelátható volt, de hogy ily fölényt mutatott a mérkőzés lefolyása alatt, az főleg az ellenfél gyöngeségének, másrészt a a talajviszonyoknak tudandó be. Jól játszottak ezuttal *Ott*, *Ury*, *Kelemen*, *Kakas Gy.*, *Kurucz*, *Szondy* és *Scharfe*; *Stobbe* és *Nyilassy* hátvédeknek nagyon kevés dolguk volt, a kapuvédnek semmi. A második féldőben már nem játszottak a csapatok a B. Sp. C. visszalépése folytán.

Biró: Protschkó M. F. T. C. volt.

E helyen azonban rosszalásunknak vagyunk kénytelenek helyet adni a B. Sp. C. egynehány játékosainak verseny dreszszé miatt. Mig az I. csapat játékosai csinosan és egyöntetű sportöltözékben jelentek meg, a II. csapat tagjai közt voltak olyanok, a kik részint hosszú pantalonban, részint tulróvid, alsó fehérruhát legkevésbbé takaró nadrágban vagy keményített ingre huzott svaeterrel játszottak. Már a jobbizlésű publikum kedvéért is megtehetnék játékosaink, hogy legalább a külső megjelenésre adnának valamit, mert az ellenkezője csak oda fog vezetni, hogy a sportért lelkesedő finomabb izlésű közönséget, specziell pedig a hölgyeket elriasztják a footballmérkőzések látogatásától.

B. T. C. III. 5:1 eredménynyel győz a Törekvés Sp. E. I—II. ellen.

Délelőtt találkozott a két csapat ugyancsak millenárius pályán egymással, hol a sár még a délutáninál

nagyobb s így az eredmény szintén abnormálisnak mondható. A Törekvés Sp. E. eleinte offenzívában volt, később azonban a B. T. C. III. összeszedi magát és sikeres támadásaival biztosítja magának a győzelmet. *Bihary*, *Rudy* és *Rida* III. különösen jól állották meg helyöket.

Biró: Kertay Lajos B. T. C. volt.

S. V.

Különfélék.

A Nemzeti Torna-Egylet f. hó 8-án tartotta ez évi rendes közgyűlését *Berzeviczy Albert* ur ő nagymélt. elnöklete alatt. Az igazgató választmányának jelentése mindenek előtt kegyelettel és hálával emlékezik meg meghalt alelnökéről, *Véese Istvánról*, kinek arczképét m. é. április 13-án leplezték le.

Mint az egyleti életre vonatkozó igen fontos eseményt kiemeli továbbá azon körülményt, hogy Budapest székes-főváros törvényhatósága a Nemzeti Tornaegyletnek az általa eddig élvezett 40,000 korona kölcsönt és 3000 korona évi segélyt az 1902. évtől kezdődőleg további 10 évre, vagyis 1911. év végéig meghosszabbította, illetve folytatólag megszavazta; ezen felül továbbá az egylet tanítói nyugdíjalapjához való hozzájárulásként megszavazott évi 600 koronát ugyancsak 10 évre 1902. évtől kezdődőleg 1911. év végéig, illetve azon időre, a meddig a VIII. kerületi reálskola növendékei a tornaoktatás céljaira az egylet helyiségeit használni fogják.

A 40,000 korona kölcsön után 5% kamat fizetendő, mely évről-évre a megszavazott 3000 korona évi segélyből fog levonásba hozatni.

A nemzeti tornaegylet általános vagyoni helyzete a következő:

Az egylet vagyona kitesz ...	286,026 K. 95 f.
ezzel szemben a terhek összege ...	106,010 K. — f.
s így az egylet tiszta vagyona ...	180,016 K. 95 f.

Az egyletnek jelenleg van: alapító tagja 130, pártoló tagja 20, rendes tagja 370, összesen 520. A tiszteletbeli tagok száma 10.

A tagok száma az előbbi évhez képest 14-el gyarapodott.

Az évi összes bevételek 28,707 K. 88 fillért a rendes kiadások 23,341.58

adósság és kamat.

törlesztése ...	5,286.14	28,627 K. 72 fillért
tettek ki.		

A Budapesti Posta és Távirtdai Tisztviselők Sportegyesülete f. hó 1-én torna és vívással egybekötött házi estélyét nagyszámu előkelő közönség jelenlétében tartotta meg.

Az est fényét emelte gróf *Vay Lajos* és *Santelli* Italo mesterek közreműködése. A tornázásban és vívásban részt vett tagok szép és precíz működését a közönség élénk tapssal jutalmazta.

Gyönyörű gyakorlatokat mutatott be Benecsek Gyula tornatánár tanítványaival, kik között kitűntek: Erődi Béla, Golocsei, Hollósi, Kaszapovics, Reicher, Soltész, Szedelmayer és Veres.

Magas művészi színvonalon állt a gróf Vay L. és Salamon S. és a Santelli Italo és Akay Alajos között vívott vitór assaut, valamint a Santelli-Salamon közti kardassaut.

Szépen vívtak még Peregrínye (W. v. c.) — Jancsó, Gömbös—Katona, Minder—Székely, Schwarz—Vajda. Remek vitór iskolát mutatott be Salamon mester—Zorkóczy Tiborral.

Budapesti III. kerületi Torna- és Vivó-Egylet f. hó 2-án tartotta meg évi rendes közgyűlését a tagok nagy részvétele mellett. Dr. Stern József elnök konstatálván a közgyűlés határozatképességét, titkár felolvasta az igazgató választmány 1901. évi jelentését. A jelentés mindenek előtt örömmel emlékezik meg arról, hogy az egyesület immár 15 éve áll fenn s ebből az alkalomból hálával és elismeréssel említi fel, hogy ezen egész idő alatt dr. Stern József elnök és dr. Sziklai Salamon alelnök állottak az egyesület élén. A székesfőváros által átengedett dunaparti terület football és atletikai pálya céljaira csak október hó végén vehették használatba s így miután az egyletnek az egész évben pálya nem állott rendelkezésére, footballt és atletikát alig űzhettek, holott az előző években az atletikai versenyeken sok díjat nyertek az egyleti tagok. Ellenben az egyesület alapszabályszerű fő céljai, a tornászat és vivás kellő ápolásban részesültek. Bizonyítja ezt nem csak a gyakorló órák látogatottsága, hanem az elért haladás is. Szépen szerepelt az egyesület a Budai Tornai-Egylet mintacsapat versenyén, midőn az ország legelőkelőbb négy tornaegyesületével szemben sikerült a második helyet kiküzdenie. Nagy méltánnyal emlékezik is meg a jelentés Tóth István művezető és Kutasi Szabó József vivómester működéséről. Utóbbi az év végén eltávozván a fővárosból, az egylet őszinte sajnálatára megvált állásától.

Rendezett az egyesület egy táncmulatságot, két házi tornaversenyt, egy kirándulást, egy házi vivóversenyt. Labdahajításban trainingmatchet tartott a Nemzeti Torna-Egylettel, labdarugásban mérkőzött a Műgyetemi Football-Club II. és a Magyar Úszó-Egylet II. csapatával, továbbá az Eperjesi Torna és Vivó-Egylettel, mely utóbbi alkalommal a két utóbbi egyesület tagjai között atletikai verseny is volt. Az 1901. év végén az egyesületnek 1 alapító, 7 pártoló s 90 rendes tagja és 35 növendéke volt; összesen 133, az előző évvel szemben 18-al több.

Az évi jelentés tudomásul vétele után pénztáros bemutatta a zárószámadást, mely szerint a bevétel 2135 K. 62 f.-t, a kiadás 1976 K. 21 f.-t s így a pénztári maradvány 159 K. 41 f.-t tett ki. A külön kezelt játéktér alap bevétele 2274 K. 89 f., kiadása 2344 K. 33 f. volt s a mutatkozó 69 K. 44 f. hiány, előlegké-

pen az egyleti pénztár pénzkészletéből fedeztetett. Az egyesület tiszta vagyona, a játéktér felszerelésével együtt 4696 K. 90 f., mely az előző évben kimutatott 2969 K. 90 f. vagyonnal szemben, lényeges növekedést tüntet fel.

Miután a közgyűlés a zárószámadást is jóváhagyta s a választmánynak működésére nézve a felmentvényt megadta, megtörtént a tisztújítás, melynek eredménye a következő: elnök dr. Stern József, alelnök dr. Sziklai Salamon, titkár Ruda Győző, pénztáros Fazekas János, ellenőr Deutsch Adolf, jegyző Szilágyi Károly, szertáros Kékessy Imre, zászlótartó Prikkel József, orvos dr. Untorberg Jenő, művezető Tóth István. Választmányi-tagok: Adler Károly, Bartalits Aladár, Bernáth János, Fazekas Lajos, Hlinka Béla, Kiss Bernát, Láng Henrik, Mittelmann Bertalan, Nebenführer József, Ruda László, dr. Untorberg Hugó, Varga János. Számvizsgálók: Ifj. Domonkos György, Jassovitz Lajos, Láng Károly.

A közgyűlés végül jegyzőkönyvi köszönet szavazott dr. Stern József elnöknek, a ki az egyesületet alapításától fogva a legnagyobb buzgalommal és odaadással vezeti, ugyancsak dr. Sziklai Salamon alelnöknek is, a ki az egész idő alatt hű támasza volt az elnöknek.

A közgyűlés után vidám társasvacsorára gyűltek össze az egyesület tagjai.

A nyári idény atletikai versenyei: A A Budapesti Torna-Club ez évi atletikai versenyait június hó 8-án és szeptember 14-én a millenáris pályán tartja meg.

A „Sport-Világ” atletikai és kerekpár-versenye június 1-én lesz ugyanott, míg szeptember 21-ére ismét egy football-torna rendezését tervezi. A Magyar Úszó-Egyesület szintén június 7—8 és szeptember 14—15-ére tervez versenyeket, melyek, ha ezen terminusok meg nem változtatnak, egy és ugyanazon napra esnek, mint a B. T. C. versenyei, mi mindkét versenyre hátrányos volna.

Cross country bajnokságát a M. U. E. november havában fogja rendezni. S.-V.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus“-

kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kez-
zet, elhárítja a kard csúszását, megóvja a kez-
tyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási célokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==
Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók keresetnek.

Magyar ruggyantagár részvénytársaság
BUDAPEST.

Előfizetési díj:

Negyedévre ... 2 kor.
Félévre ... 4 kor.
Egész évre ... 8 kor.

Egyes szám 40 fill.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség:

IX., Ferenc-körút
31. szám, I. em.

Kiadóhivatal:

VIII., József-körút 43.
szám, földsz.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegey.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délividéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivő-Club,
Érsekújv. Vivő- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivő-Egyes.,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivő-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet,
Lőcsei Vivő- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivő-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egyl.,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti, Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljai helyi Korcs.-Egylet,
Selmezi Akad. Athléta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi torna és vivő-egyl.,
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai Club

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

Kinizsi, az erős.

A magas politika küzdelmében a közoktatás kérdései erősebb hullámokat csak akkor okoznak, ha valami nagyhangú, sértő mondások személyes tolokodást idéznek fel. Ily hangzatos szavak voltak közelebb: „Üsd, nem apád!“ — „Kultur-bestiák.“ — Ez utóbbi mottó alatt megvádolták különösen történet tanításunkat, hogy az ifjuság lelkében a finomabb erkölcsöket elnyomja az örökös harczok ismertetésével, és a helyett, hogy a „gyermekágyi-láz“ megszüntetőjét vagy a gyufa feltalálóját ismertetnék, Kinizsit állítják a gyermek elé, a mint szájában a leölt törökkel tánczol. — Nem tartozik e lap körébe annak a ténynek bizonyítása, hogy épen a tulságosan oknyomozó, az alkotmánynak, a művelődésnek fejlődését nyomon kísérő történet tanításunkban a nálunk legfontosabb feladat: a hazafias érzés, a nemzeti büszkeség ébresztése nagyon is háttérbe szorul. — De sőt, most ott vagyunk már, hogy a tanuló Mátyást, Hunyadyt, az Árpád-királyokat II-ik Józseffel szemben ugyancsak lekritizálja; azok pénz és vérszomjas hadakozók, ez bölcs fejedelem, csak az a hibája, hogy „kalapos“ király volt! — A ki ennek a dolognak veszedelmét nem látja, azzal a szenvedélyesen vitatkozó nem állhat szóba, mert ajkára a keserűség a bestiánál is sértőbb szót adna.

De térjünk a mi ügyünkre. — A testi ne-

velés szempontjából is nagyon veszedelmes baj lenne, ha a tanítósgban az a tudat verne gyökeret, hogy a gyermekek lelkébe úgy kell csepegtetni az ideális eszméket, hogy lenézzék a testi erőt. — Hisz így egy új renaissance-ra lesz nemsokára szükség, mely azonban a kis nemzetekre, úgy lehet, későn fog támadni.

Vagy talán már a hatéves gyermekben feltámadó erősödési vágyat is el kell nyomnunk. — Mily kedvesek e kis fiúk, mikor nézik véznácska karjaikat, hogy van e már „békájuk.“ Mert mindenik erős szeretne lenni. — Ha a mesében hallják „János vitéz“ küzdelmét, mint ragyog fel arcuk, később mint csillog a szemük, ha „Toldi“ győzelmét olvassák. De hisz e legtanulságosabb és nevelőbb remekművünk, Toldi is kultur-bestiaságra nevel!? Mátyás, Szondy, Kinizsi, Zrinyi, Dugonits, Damjanics, Wesselényi példája mind, mind veszedelmes az ifjuság kulturájára. Sőt még Baradlay Richárd és Kárpáthy Zoltán alakjában is bestiálításra tanítjuk ezen jellemekért lelkesülő tanítványainkat. — De így a Zalán futása, Buda halála. Botond kiküszöbölendők az iskolából, mert ezekből nem a hazáért halni kész önfeláldozást, hanem az emberölő bestiaságot tanítjuk.

Ne prédikáljunk azonban ép e lapok hasábjain arról, hogy a testi erő fejlesztésére, és az erre legjobban vezető természetes erősödési vágy nevelésére most sokkal több szükség van, mint volt a harczos korban, mikor ez szükség

szerint fejlődött, hanem beszéljünk arról, hogy minden tanár mit tehet a tanulóságnak épsége ügyében.

Volt nekem az enyedi kollégiumban egy feledhetetlen tanárom, kinek ajkáról sokszor hallottunk ilyen beszédeket: szeretlek, mert egészséges vagy; ejnye de pópista színed van! — vigyázz az egészségedre; — gombolkozz be; — nem teszed le azt a kendőt a nyakadból! stb. Most látom be ősz hajjal, hogy mily sziv szolt hozzánk e szavakból.

Azt gondoljuk, hogy az iskola-orvos és a tornatanár ajkáról sokkal kevesebb jelentőséggel hangzanak el a testi épségre figyelmeztető szavak, mint hangzanának, teszem, a számtan tanáréról. — A tanuló sokkal több értékűnek találja a figyelmeztetést, ha olyanoktól hallja, kiknek ez nem szokásos, kötelességszerű feladatuk.

Aztán a történet, irodalom történet tanára bizony az erős Kinizsi mellett a többi erős emberünket is csak emlegesse. — Tompánál miért ne mondja meg, hogy a vas patkót mint hajtogatta S alakuvá; Széchényinél, hogy mily kitűnően tornázott, hogy még kerékpárja is volt; Wesselényi párbajáról se feledkezzék meg. — Így a gyermek a nagyok példáján tanulja becsülni testi épségét.

Hogy az ily nevelés nem teszi bestiává a fiatalságot azt nem kell bizonyítani. Hogy azután a társadalmi bestiálításoknak mik az okai és orvos-szerei, arról e lapban nem beszélhetünk, hanem annyit mondhatunk, hogy ne igyekezzünk minden bajt a tanárság hibájával magyarázni, mert a mai tanárságunk e gáncsoló épen nem érdekeli. — Hogy a mai iskolában a tanár inkább tanít mint nevel, arról ő nem tehet, mert a tanítás eredményét kéri tőle számon úgy az iskola, mint az élet. — Sőt ott vagyunk már, hogy az osztályfőnökség teendőit végző tanárok állandóan panaszkodnak, hogy neveléstani teendők miatt a tárgyakkal maradnak hátra. — Ezt pedig nem tűri a rendszer!

Különben szokja meg a tanárság a bünbak-ságot és soha se keserítse el nemes hivatásában a tudatlan támadás. A legszebb, legáldásosabb, de tövises tanári pályának egyedüli jutalma a jól teljesített munkának tudata, mely minden bántalomban vigasztal.

A „Tornautasítás a m. kir. honvédgyalogság számára“.*

A tornának a csapatkiképzésben eddig nem az a szerep jutott, mely fontosságánál fogva megilletné. Tanusítja ezt már részben a tornatermekre, berendezéseinkre vetett futólagos pillantás is. A testgyakorlat, a testi ügyesség fejlesztése, főleg a csukló és fegyverforgató gyakorlatok mindennapi sablonos végzésére szorítkozáván, tapasztalatszerűleg sem a legénységben, sem pedig az oktatókban a szükséges érdeklődést felkelteni alig volt képes s így a ráfordított idő sem volt mindig kedvező arányban az elért eredménnyel. A tornaszergyakorlatok e mellett a régi Gyakorlati Szabályzat függelékében csak vázlatosan felvéve, ugyszólván alig méltattak kellő figyelemre, miben sok helyt és sokszor nem csekély része lehetett tán azon körülménynek is, hogy előjárók részéről ezen gyakorlatok nem igen képezték a szemle tárgyát.

A tornának a legtágabb körökben mindinkább való terjedése a modern életmód szükségképeni következménye s a leghivatottabb tényező az egyoldalt szellemi vagy testi foglalkozás által megzavart egyensúly helyreállítására. Ennek tudatában a hadvezetőség sem zárkozhatott el a tornának a csapatkiképzés keretében nagyobb mérvben való felvétele elől.

E szerint a cs. és kir. közös hadsereg gyalogsapatai részére 1901. novemberben már kiadott s a m. kir. honvéd gyalogság számára legközelebb kiadandó külön Tornautasítás e részben rendszerváltozást s örvendetes lépést jelent előre. A Tornautasítás kiadása folytán a tornagyakorlatok az új Gyakorlati Szabályzat tervezetéből már előzőleg ki is hagyattak.

Alábbiakban ismertetjük röviden ezen utasítás tartalmát azon lényegesebb újítások kiemelésével, melyek a régi 1889. évbéli Gyakorlati Szabályzat függelékével szemben felmerülnek.

A Tornautasítás szerint a Bevezetésen kívül öt szakaszra oszlik és pedig: I. *Csuklógyakorlatok*; II. *Tornagyakorlatok*; III. *Harcszerű tornázás*; IV. *Szuronyvívás*; V. *Uzás* s végül Jegyzék a tornaoktatásnál használt szerckről és mint külön melléklet négy tábla a tárgyalt gyakorlatokat ábrázoló rajzokkal.

Új tehát a II., III. és az V. szakasz.

A *Bevezetés* általános irányelveket tartalmaz a torna oktatásánál követendő eljárásra nézve, kiemeli a torna fontosságát, mint a mely erőt, bátorságot, kitartást, önbizalmat szül, csekély testi fogyatkozásokat vagy rossz szokásokat megszüntet és fádalmakkal szemben ellentállóképessé lesz. A torna ekként a csapatkiképzés hathatós segédeszközének tekintendő, főleg nálunk, hol a katonai kiképzés az ujonczok javarésznél a hiányos iskolai nevelést e téren is kénytelen pótolni.

*) A Tud. Akad. Közl.-nek februári számából.

A testi erő- és ügyességi tényezők a legénység-nél felette különbözök lévén, az ez irányban támasztandó követelmények is ezekhez képest szabandók meg, nehogy a legénységnek a tornához való kedve és öröme a képességet meghaladó gyakorlatok erőltetése által elvétessék s ekként a kívánt eredmény is veszélyeztessék.

A Bevezetés nagyon czélszerűen tesz tehát megkülönböztetést a valamennyi honvéd által és csak az ügyesebb honvédek által végzendő gyakorlatok között; az előbbieket a pontok folyószámának (a táblákban az ábraszámoknak) kövér nyomásával vannak jelezve.

Uj az „előtornászok“ intézménye. Ezek a gyakorlatukat lényegükben ismerjék és azokat főleg a testtartás és a helyes kivétel tekintetében mintaszerűen bemutatni tudják.

A gyakorlatok megnevezésének ismeretét, főképp a szereken való tornázásnál a Tervezet csak az előtornászoktól, a gyakorlatok sorrendjének könyv nélkül való tudását meg egyáltalában nem kívánja.

A „Csuklógyakorlatok“-nál következő ujitásokat találunk.

A gyakorlatok nem „figyelmeztetőre“, hanem „vezényszóra“ vitetnek végbe, még pedig eleinte számlálás által szabályozva, később mihelyt a legénység elegendő ügyességet elért, a számlálás beszüntetése mellett, a gyakorlat folytatása, illetőleg annak megkezdése csupán a „Gyakorolni“ vezényszóval rendeltetik el. Ujak a „fejgyakorlatok“.

A „Lábgyakorlatok“ között a „*térdet hajlítani*“ eltérőleg a régítől *gyorsan* végzendő; a „lábát előre emelni“ helyett a „lábát előre lendíteni“ gyakorlatot találjuk, minél a láb emelése (előre, oldalt, hátra) lendületszerűen történik: a „lábát kanyarítani“ gyakorlatnál a láb *folytatólagosan* kör alakú mozdulatot tesz a vezényelt irányban.

Mint czélszerű ujitás jelezhető a „*terpeszugrás*“ és a menet előkészítő gyakorlatául a „*tagozott menet*“, mely utóbbi ezideig is gyakoroltatott ugyan, de a Szabályzatban felvéve nem volt; a Tervezet szerint csak az ujonczkiképzés alatt gyakorlandó. A hivatottak részéről megfontolás tárgyává volna teendő, hogy nem lenne-e czélszerű a Tornautasításnak leendő véglegesítésével ezen gyakorlatot a szakasz- és századkiképzési időszakokra is kiterjeszteni.

A kargyakorlatoknál uj a „*karokat előre (oldalt, felfelé) emelni*“ a törzsgyakorlatoknál a „*törzset, forgatni*“ és a „*törzset előre és hátra vagy balra és jobbra oldalt lendíteni*“, mely gyakorlat a törzsnek a vezényelt irányban való lendületszerű hajlásainak egybekötéséből áll.

Ujak továbbá a „*gyakorlatok fekvő támaszban*“, valamint az „*összetett csuklógyakorlatok*“, mely utóbbiak a kar- és lábgyakorlatok, kar- és törzsgyakorlatok, vagy fegyverforgató gyakorlatoknak törzs- és lábgyakorlatokkal való egyesítéséből állanak.

A fegyverforgató gyakorlatoknál kimaradt a „*fegyvert célba emelni, jobb kart előre lökni*“; ujak ellenben „*egy puskával és mindkét karral*“ és „*két puskával és mindkét karral*“ való gyakorlatok.

A „*gépies gyakorlatok a czéltartásban*“ nem képezik többé a gyakorlat tárgyát.

A futógyakorlatoknál a Tervezet szerint megkülönböztetendő: a huzamosabb ideig tartó futás „*Tartós futás*“, a gyors futás „*Teljes futás*“ és az akadályokon át való futás „*Ugró futás*“. A futás időtartamára nézve is mutatkozik eltérés a régivel szemben; míg e szerint a hosszabb futó mozdulatok 16 percnél tovább nem tarthattak és 2 percnyi futamot 5 percnyi lépés követte, addig az uj Tervezetben általában a következő időtartamokat túlhágni nem szabad:

2	percnyi futás
4	„ lépés
3	„ futás
4	„ lépés
3	„ futás

A Tervezet e helyt felhívjuk egyuttal a figyelmet az oktatás alatt közbeszótt *tornajátékokra*, melyek a legénység tornához való örömet és kedvét, nemkülönböztetve is előmozdítják.

A II. szakasz: „*Tornaszergyakorlatok*“, mely a régi Gyak. Szab. függelékében csak az ugró gyakorlatok által volt képviselve, a tervezetben tetemesen kibővült. Az ugrásnál magánál uj a „*Nekimenéssel és nekifutással ugródeszka nélkül hegyes szögben*“ való magasugrás és a „*Rudugrás*“. Teljesen uj fejezeteket képeznek a korláton, nyujtón, mászórudakon, árboczon, kötélén, létrákon, végül a lebegő fán végzendő gyakorlatok. Tekintettel azon körülményre, hogy egyes ezredinkben a bevonuló ujonczok mindaddig semmiféle tornaoktatásban nem részesültek, úgy valószínű, hogy a Tervezetnek leendő kipróbálása folytán a valamennyi és csak az ügyesebb honvédek által előveendő gyakorlatok számaránya némi módosítást fog szenvedni. Áll ez főképp a korlát- és nyujtógyakorlatokra nézve. A Tervezet a korlátot a „*Karhajlítás*“-t, a nyujtót a „*Felhuzódás*“-t emeli ki legfontosabb gyakorlatként, mint a mely növekedő számban és huzamos időn át gyakorolva a mell, a tüdő, a karok, a hát és a nyakszirt lényeges megerősödéséhez vezet.

A III. szakasz a „*Harcyszerű tornászat*“-ot tárgyalja s a régi Gyak. Szab. Függelék „*Áthatolás magasabb tárgyakon*“ elnevezés alatt foglalt 11. §-ának átdolgozása és kibővítése, nevezetesen példákkal is. Uj azon határozvány, hogy ezen gyakorlatok nemcsak egyesével, hanem járőr-, raj- és szakaszonként is viendők keresztül, még pedig az ügyesség növekedtével — mint általában a futásban, ugrásban és mászásban való gyakorlatok mind — puskával és végül lehetőleg harcyszerű megterheléssel is. Ha több honvéd vagy osztag az akadályon csak egy ponton halad át, akkor

figyelembe veendő, hogy a következő honvéd csak akkor hatoljon át, ha az előbbi a leugrás helyétől már néhány lépésnyire eltávozott.

Ha az akadály több pontján kell áthaladni, úgy az nyitódott sorokban (kettősrendekben) történik.

Az osztagok alakzatukat az akadály magassága, szélessége és hosszúsága szerint szabályozzák, hogy lehetőleg sok ember jusson egyszerre, egyenletesen és biztosan az akadályon át.

A IV. fejezet: „Szuronyvivás” is tartalmaz több ujitást.

A régítől eltérőleg most a szükséges támadó és védő mozdulatok begyakorlásához a honvédek sorban (nyitódva) is felállíthatók; a szuronyvivás későbbi oktatása azonban csak egyes honvédekkel tartandó. Az ellenféllel való szuronyvivás oktatásánál ezentúl is *vívópóznák* használandók, továbbá a puskával való helyes és erős dőfésre a honvéd szabadon lógó *dőflabda* ellen végbeviendő gyakorlatok által oktatandó. A vívópózna és dőflabda használata ezideig tapasztalatszerűleg gyakran mellőztetett ezen gyakorlatoknál.

A Tervezet különbséget tesz továbbá a „Dőfés” és a „Dőfés kitöréssel” között, valamint a „Jobbra (balra) fedezz” és a „mélyen jobbra (balra) fedezz” között. Kimaradtak a „Lovasság ellen vivni állás” és „Üss és dőfj” vezényszavak; helyettük a karddal vagy dzsidával felfegyverkezett lovas elleni magatartásra nézve rövid utmutatás szolgál. Új végül azon határozvány is, mely szerint a honvéd minden háritás után azonnal egy dőfést igyekezzen alkalmazni.

Az V. szakasz: „Uszás”. Azon törekvésből kiindulva, hogy a csapatoknál minél több szabaduszó képeztessek ki, vétetett föl az uszás is a Tornautasítás keretébe. Ezen szakasz 1—1 fejezetben tárgyalja az előgyakorlatokat a szárazon, az oktatást, a szabaduszást, az uszóvizsgát, az uszógyakorlatokat gyakorlottabb uszók részére s végül a mentésnél követendő eljárásra nyújt utmutatást.

Befejezésül tartalmaz a Tervezet jegyzéket a torna-oktatásnál használt szerekről, melyek ez idő szerint a csapatoknál természetesen nagy részben még hiányzanak.

A Tervezet alaki részét illetőleg mint ujitás kiemelendő, hogy a gyakorlatok ábrái nem a szövegbe lettek nyomva, hanem azokat mellékletként csatolt 4 tábla autotopia útján eszközölt, sikerült kivitelben teszi szemlélhetővé. Az I. tábla ábrázolja a csuklógyakorlatokat; a II. tábla az ugró- és korlátgyakorlatokat, a III. tábla a nyújtó-mászó- és lebegőfa-gyakorlatokat, valamint a harcszerű tornászatot; végül a IV. tábla a szuronyvivást és az uszást.

Ezen táblák a m. kir. honvédségnél a legénységi szobákban leendő kifüggesztés czéljából még külön is ki fognak adatni a csapatoknak.

Az új Tornautasítás tagadhaianul mint haladás

jelezhető s habár a tornaterék és tornatermek ezúttal szükségessé váló berendezése által a hadvezetőségre újabb anyagi áldozatok, — a csapatokra pedig a tornának a kiképzés keretébe ily terjedelemben való felvétele által újabb kötelezettségek hármanak, úgy ezen anyagi és erkölcsi tőke befektetése nem marad meddő, hanem a csapat kiképzésénél bőven fog gyümölcsözni.

Az ifjusági játékok.

Irta: Antolik Károly.

III. A magyar csata-játék.

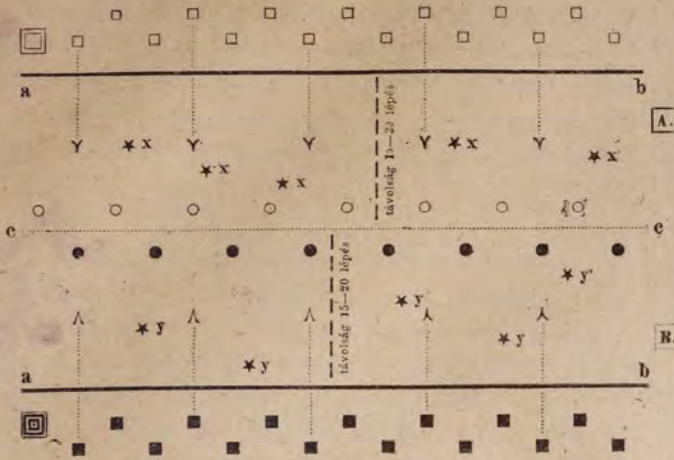
(A játzók száma 10—100.)

Ezen játékhoz csak kevés magyarázat szükséges. Az 1. ábra mutatja a csataterét és az egész elrendezést. A fa-bábuk (vörösek és zöldek) a **cc** csatavonalon felváltva és egy sorban, vagy ha a tér igen szűk, két sorban úgy állíttatnak fel, hogy a vörösbábuk közelebb legyenek a vörös szalagu csatázókhoz, a zöldek pedig közelebb a zöltszalagu csatázókhoz. Az ellenséges csatázók az **ab** és **ab** határvonalakon (kötélnél) foglalnak helyet és 10—10 labdával felszerelve, a bombázást a „rajta” szóra megkezdik. A csata addig tart, míg valamely félnek összes bábjai le nem esnek. Abban a pillanatban a vezénylő tanár „elég” szóval befejezi a bombázást és feljegyzi az állva maradt bábuk számát. Így ismétlődik a játék tetszés szerinti ideig. A játék végén összeadatik és kivonatik a két ellenfél összes állva maradt bábuinak száma és kihirdettetik a végleges eredmény, mely a győzőkre nézve annál dicsőbb, minél nagyobb a különbözeti szám. Nagyon természetes dolog, hogy a vörös szalagu csatázók a zöld bábukat, a zöld szalagu csatázók pedig a vörös bábukat ostromolják.

A személyek és szerek megjelölése.

- a zöld szalagu csatázók.
- a zöld szalagu csatázók vezére.
- A. B. a felügyelő tanár helye.
- a labda dobási iránya.
- a zöld bábuk (fa esüklök).
- ||||| fal vagy kerítés.
- x y a leesett labdának helye.
- a vörös szalagu csatázók.
- a vörös szalagu csatázók vezére.
- ★ a labda jelzése.
- ab ——— a határvonal (ha lehet kötél).
- a vörös bábuk.
- — — a távolság jelzése.
- c. c. a csatavonal.

3-ik ábra.

Szabályok: 1. A vezér a szalagot kalapja körül, a többi pedig a nyakára teszi, hogy minden oldalról könnyen felismerhető legyen. 2. A határvonalakon belül (aa, bb) a bábukra dobni nem szabad. 3. Azon labdákért, melyek **x** vagy **y** helyeken fekvé maradnak, befutni lehet, de a **cc** csatavonalat átlépni nem szabad. 4. Győzők azok, kiknek legalább *egy* bábjuk állva marad. 5. A ki szabálytalanságot követ el, aznap a játékból kizárandó. 6. Jó, ügyes és bátor csatázók megdicsérendők.

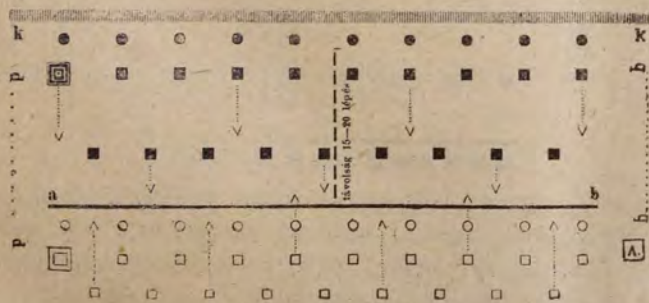
Ezen játék kisebb tornateremben ugyis módosítható, hogy a fa-bábukat az **ab** határvonalakra állítjuk fel és pedig: a zöld bábukat a zöld csatázók, a vörös bábukat a vörös csatázók elé. Ilyen felállítással 10—12 lépéssel kisebbre szabhatjuk a csatátér és kiűnő határvonalakat nyerünk. A többiben a játék változatlan marad. — Ha igen sok csatázó van és a tér elegendő nagy, akkor az ellenségek egyes csatázói megkerülhetik egymást, hogy a messzire elgurult labdákat a saját táborukba elhozhassák és azokat fel is használhassák. Ez azonban veszélyes reájok nézve, mert így könnyen foglyokká válhatnak.

IV. Budavár ostroma.

(A játsszók száma 10—100)

A „csata játék“ leírása után „Budavár ostromát“ könnyen megértjük; a különbségek a „Szabályok“-ban találhatók. A 4. ábra mutatja „Budavár ostromának“ kellő elrendezését. A **kk** fal- vagy deszkakerítés nélkülözhető ugyan, de a védők feladatát tetemesen megnehezíti.

4-ik ábra.

Szabályok: 1. A védők (jelen esetben a vörösek) és az ostromlók szerepe sorshuzás utján döntetik el. 2. A jelen esetben a vörös bábuk ostromlandók. 3. A legügyesebb védők saját bábjuk előtt egy-két lépésnyi távolságban) foglalnak helyet, testükkal védik azokat, felfogják és újra kifelé dobják a labdákat. Az ostromlók zöld bábjaik háta mögött foglalnak helyet, honnan a vörös bábukat ostromolják. A zöld bábuk a csatázó csoportok irányát és egyúttal a vár körüli sánctól jelölik (kitűnő határvonal), azokat nem kell ledobni, sőt ha valamelyik leesik, azt újra fel kell állítani. 4. A „rajta“ szóra a védők kidobják a labdákat (az ostromlók feje fölött) s azzal kezdődik az ostrom, melynek folyama alatt a védők a labdákat folytonosan, kifelé, illetőleg az ostromlók lábaihoz dobálják, vagy ki is rughatják. 5. Ha a kitűzött 4—5 perc alatt (kis zászlóval 100—150 kézlengés) minden vörös bábu elesett, akkor a zöld csatázók (ostromlók), mint győzők bevonulnak a várba s a vörös bábuk helyett a zöldeket állítják fel — és megfordítva; ellenkező esetben újra ők lesznek az ostromlók. 6. Az **ab** határvonalat (sánctól átlépők, a kik a földön heverő labdákért befutnak, foglyokká válnak, ha valamely ellenséges csatázó által megérintetnek.

A fentebb leirt alakban a játék — bár veszélytelen — mégis óvatosságot és nagy bátorságot igényel. Azonban ezen játékot is könnyen lehet módosítani az által, hogy a védők oldalt a **dd** vonalokon foglalnak helyet, az ostromlókra ügyelnek és a vezénylő tanár kézlengését (kis zászlóval) hangosan olvassák. Ha 100—150 kézlengés után az ostromlók az összes bábukat le nem ütötték, akkor nem is győztek s újra ostromlók maradnak. Így a játék teljesen veszélytelen, de az ostromlókra nagyon fárasztó is, mert a labdákért nekik kell befutni a várba és visszafutni az **ab** határvonalon kívül, a honnan a dobásokat intézik. Ez utóbbi esetben a zöld bábukat a vörösök elé is lehet állítani, azzal a kikötéssel, hogy az ostromlók akkor is elveszítik a csatát, ha saját bábjaikat (tehát a zöldeket) leütik, holott a győzelem annál szebb, minél több zöld bábu állva marad. — „Budavár ostroma“ igen szép képet nyújt és mindig nagy lelkesedést idéz elő.

V. A Farkasverem.

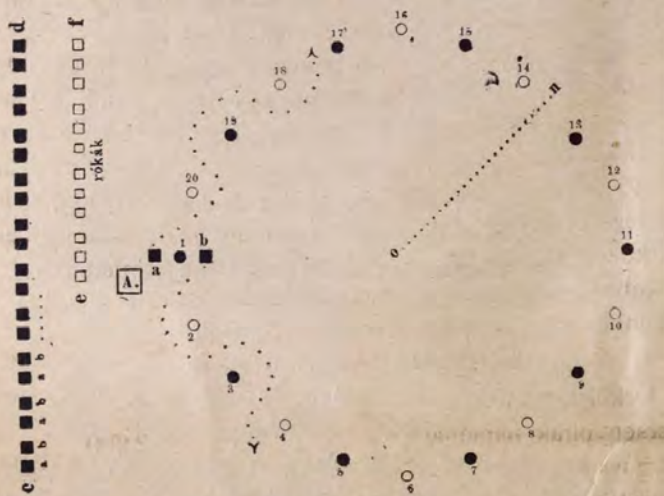
(A játsszók száma 30—60.)

A fa-bábuk (5-ik ábra) felváltva (vörös, zöld) egy körben állíttatnak fel. Az egyes bábuk közötti távolság 2 nagy lépés lehet, vagyis a kör sugara **on** 5—6 lépésre teendő. **A.** a felügyelő tanár helye.

Szabályok. 1. Az összes játsszók a **cd** vonalon nagyság szerint sorakoznak és **ab** csoportokra osztatnak fel. 2. Az 1-ső bábunál, az **a** és **b** helyeken, a két első játsszó szemközt foglal helyet. A „rajta“ szóra mindkettő ellenkező irányban (a pontozott görbe vona-

lon) futni kezd, de úgy, hogy minden bábut kikerülve (tehát kigyózva), az 1-ső számú bábuhoz visszaérkez- zék. A ki elsőnek érkezett be, az lesz a „farkas“ és helyet foglal az 1 ső bábunál, melyet balkéz- zel folyto- nosan érintenie kell; a későbben érkező pedig az **ef** vonalon a „rókák“ közzé áll, hol hárm- as csoportok- ban újra sorakozik. Ha azonban valamely futó szabály- talanságot követ el, vagy az egyes bábut nem kigyó- futással, hanem kikerülve futott, ez azonnal rókává lesz és futótársa, ha későbben is érkezett vissza, de szabályszerűen futott, farkas lesz. 3. Ugyanaz áll a második párra nézve is, azzal a különbséggel, hogy a farkas most a 2-ik fábunál foglal helyet. Azután kö-

5-ik ábra.

vetkezik a 3-ik pár, melynek farkasa természetesen a 3-ik bábunál foglal helyet stb. stb. 4. Ha ily módon a farkasok és s rókák mind megvannak, akkor kezdődik a rókáknak a veremből való kimenekülése. Ugyanis a verembe a (körbe) 3 róka egyszerre bocsáttatik be és igyekezik valamely résen kiszabadulni, de úgy, hogy a lesben álló farkas, mely *mindig a jobb keze felé rést tartozik megőrizni*, őt meg ne üsse. Ha a rókának sikerült érintetlenül a farkasveremből kiossoni, akkor az illető farkas, a mely részét nem tudta kellőleg meg- őrizni, rókává válik, holott a megszabadult róka az ő helyét foglalja el és farkassá változik. Ellenkező eset- ben a róka újra róka marad és tartozik az **ef** sor végé- hez csatlakozni, míg megint reá kerül a sor. — 5. A játékot úgy is lehet módosítani, hogy midőn a bebocsá- tott 2 róka (most csakis 2) a veremből kiszabadulni igyek- szik, addig 2 róka kívülről igyekezik *érintetlenül* behatolni. Ezáltal a rókák kiszabadulása könnyebbé, de a farka- sok helyzete nehezebbé válik. Természetes dolog, hogy a megütött (megharapott) rókának mindenkor az **ef** sor végéhez csatlakoznia kell. — Így a játék nagy élénk- séggel folyik és tetszés szerinti ideig folytatható. Meg- jegyzendő azonban, hogy az olyan róka, mely ugyan nem szabadult ki a veremből, de nem is volt megütve a farkastól, a veremben maradhat és **o** pontnál addig pihenhet, míg a következő róka-csoport a veremből ki

nem szabadul. Azután a legközelebbi rókacsoporttal újra megpróbálhatja szerencsését, de ha most sem sike- rült kimenekülnie, tartozik a kívül álló rókák csoport- jának végéhez csatlakozni. — Végre, ha a játzó- k száma igen kicsiny (10—20), akkor csak egy róka jön a ve- rembe és egy a vermen kívül marad, honnan a verembe beossoni igyekezik stb.

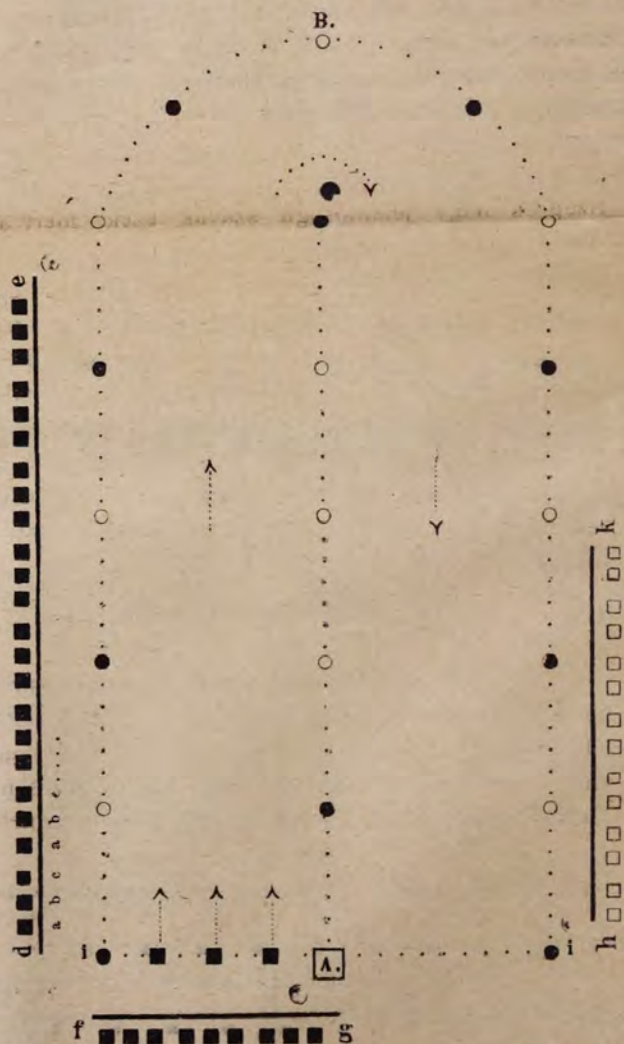
VI. Római czirkusz.

(Verseny-futás. A játzó- k száma 12—60.)

A bubuk úgy állítatnak fel, a mint az az ide mellékelt 6-ik ábrán látható. A bábut közzé távolság 3—4, a cirkusz hossza **A**-tól **B**-ig pedig 25—30 lépés lehet. **[A.]** a felügyelő tanár helye. Az **fg** vonalon el- helyezett húzó-kötél itt is igen jó szolgálatot tesz, mert így a rend igen könnyen fentartható.

Szabályok: 1. Az összes játzó- k **de** vonalon nagyság szerint sorakoznak és **abc** csoportokra osztat- nak fel. 2. Az **A** helyen álló tanár mármost felállítja az első futó csoportot az **ii** vonal bal oldalán s „rajta“

6-ik ábra.

szóra megindítja a versenyfutást. A ki az **ii** vonal másik felén (jobb oldalán) elsőnek érkezett be, ez a győztes s azonnal **fg** vonalon foglal helyet, hogy későbben, ha az egész **de** sor a versenyfutást befejezte, újból ver-

senyehessen. A legyőzöttek **hk** vonalon foglalnak helyet és várják a versenyfutás befejezését. 3. Az utolsó győzővel azonban a játék még nincsen befejezve. Most mindenkinek szabadságában áll egy magához méltó futótársat keresni s azzal a versenyt felvenni. Így válnak ki a legjobb futók, a kik aztán szintén egymással versenyezhetnek. A jobb futó a győzőnek néhány lépést elsőbbséget (Vorsprung) adhat. Ez által a győző olykor társaitól igen nagy elismerésben részesül. A ki szabálytalanságot követ el, azonnal **hk** sor végére állítandó.

Értekezésemet dr. Wlassics Gyula miniszter urnak szavaival végezhetem: „Mióta csak a közoktatásügyi kormány élén működöm, mindig egyik fontos feladatnak és kötelességemnek tekintettem a szellemi erők mellett a tanulóifjúság testi fejlesztését is, a melynek horderejét belátva és ismerve tovább haladtam és haladok a Csáky Albin gróf nagyjérdemű hivatali elődöm által tört ösvényen.

A most életbelépő új tanterv keretében, a mely új tanterv a nemzeti jellegnek az eddiginél még élénkebb kidomborításával tett elsősorban változtatást, méltán foglal helyet a kötelező játék-délutánok új intézménye is. Nemzeti cél szolgálatában áll az is, hogy gyermekeink fokozott testi képzést s ez által testi erőt nyerve, egészségükben szellemi munkáik közepette meg nem fogyva, állhassanak majdani életpályájukkal járó küzdelmeik elé.“

Szép és nagy jelentőségű szavak ezek, mert a legilletékesebb helyről jönnek!

Különfélék.

A Budapesti (Budai) Torna-Egylet f. évi február hó 5-én rendezendő háziversenyének műsora. 1. Felvétel. 2. Szabadgyakorlatok. 3. Csapatornázás. 4. Versenyek és pedig: *Magas nyujló*, az I. és II. csapat tagjai részére. *Távolmagasugrás* (deszkáról), az I—III. csapat tagjai részére. *Alacsony korlát*, a IV. és az V. csapat tagjai részére. *Összelett verseny* (gyűrűshinta magas korlát), a III. csapat tagjai részére, *Titokzatos verseny*, az I—V. csapat tagjai részére.

A Magyarországi Torna-Egyletek Szövetsége, hazánk eme legnagyobb sport-szövetsége kebelébe ez idő szerint a következő torna- és atletikai egyletek tartoznak: 1. Aradi Torna-Egylet, 2. III. kerületi Torna- és Vivó-Egylet, 3. Budapesti (Budai) Torna-Egylet, 4. Budapesti Torna-Club, 5. Budapesti Sport-Club, 6. Besztercebányai Sport-Club, 7. Budapesti Atletikai Club, 8. Brassói Torna-Egylet, 9. Debreczeni Torna-Egylet, 10. Eperjesi Torna- és Vivó-Egylet, 11. Ferencvárosi Torna-Club, 12. Fiúmei Torna-Egylet, 13. Hódmezővásárhelyi Torna-Egylet, 14. Kassai Sport-Egyesület, 15. Késmárki Torna-Egylet, 16. Magyar Football-Club, 17. Magyarországi Tornatanítók Egylete, 18. Magyar

Testgyakorlók Köre. 19. Magyar Uszó Egyesület, 20. Mohácsi Torna-Egylet, 21. Műgyetemi Football-Club, 22. Nagykanizsai Torna-Egylet, 23. Nemzeti Torna-Egylet, 24. Óbudai Torna-Egylet, 25. Pécsi Torna-Egylet, 26. Pozsonyi Torna-Egylet, 27. Pápai Sport-Club, 28. Resiczabányai Torna-Egylet, 29. Selmezbányai Akadémiai Athletikai-Club 30. Sárospataki Akadémiai Torna-Egylet, 31. Soproni Torna- és Tűzoltó-Egylet, 32. Szabadka Sport-Egylet, 33. Szegedi Torna-Egylet, 34. Temesvári Torna-Egylet, 35. Tornázók Köre, 36. Posta- és Távirda-Tisztviselők Sport-Egyesülete, 37. Pécsi Polgári Torna-Egylet.

Mibe került a párisi világbajnokság, erre nézve következő feleletet adja a „*Le Biceps*“.

A párisi világbajnokság november 6-án kezdődött és 44 napig tartott a könnyűsúlyúak, 32 napig pedig a nehézsúlyúak birkózása. A birkózók díjazása naponként 5—60 frank közt változott és azon napokra is járt, midőn nem birkóztak, mi 15 franknyi átlagot ad naponként minden egyes birkózóra nézve. Összesen 132 birkózó vett részt, ezek közül volt 68 könnyű- és 64 nehézsúlyú. Figyelembe véve azon körülményt, hogy a birkózók száma, egyeseknek kiselejtezése folytán mindinkább csökkent, a könnyűsúlyúakra 10,750, a nehézsúlyúakra pedig 8160 frank napidíj esett.

Az összköltségek következők:

a birkózók napidíjai	18,910 frank
versenybírák napidíjai	2,600 „
utazási költségek	3,800 „
hirdetések és reklámok	9,000 „
különféle költségek	5,000 „
díjak	10,000 „

Összesen . 50,300 frank

Az összeg bár jelentékeny, de nem túl magas, ha a bevételekkel hasonlítjuk össze, melyek csupán a két utolsó napon 26,000 frankot tettek ki. S.-V.

A kerékpárra való felszállást sok kerékpáros úgy eszközölte, hogy bal lábával a lefelé mozgó pedálra lépve, a nyeregbe ugrik. Ezen pedál-felszállás által azonban könnyen pedál, hajtóka vagy tengelytörés, esetleg a nyereg rugóinak repedése idézhető elő. Sokkal előnyösebb, bár nem oly fess, a rendes felhágó használata, vagy méginkább a járda szegélykövéről való felülés, mert ez esetben a nyereg nem tétetik ki hirtelen s egyoldalú megterheletésnek és a kerék a magas helyzetben lévő pedál lenyomása és a szegélykötől való egyidejű elrugaszkodás folytán egyenletesen jön mozgásba.

A leszállás szintén czélszerűbben a felhágó segélyével, mint a pedálról történik, mert ez a gép rongálásán kívül még azon veszélylyel is jár, hogy sáros uton a testsúlynak egyoldalú elhelyezése folytán a gép könnyen megcsuszik.

Kerékpár turistákra nézve fontos a különböző országok nyilvános országutjain érvényben lévő közle-

kedési rendszabályok ismerete, miért is azokat itt közöljük:

1. *Jobb oldalra kitérni és balra megelőzni kell:* Bukowina, Németország, Istria, Karinthia, Lichtenstein, Luxemburg, Morvaország, Németalföld, Oroszország, Svájc, Tirol és Voralbergben.

2. *Balra kitérni és jobbra megelőzni kell:* Magyarország, Belgia, Csehország, Dalmácia, Angolország, Galiczia, Olaszország, Felső- és Alsó-Ausztria, Norvégia, osztr. Szilézia, Salzburg, Svédország és Stájerországban. S—V.

A Fővárosi Kerékpár-Egylet jan. 12-én délután 5 órakor tartotta III. évi rendes közgyűlését.

A közgyűlés, a melyen tagjai teljes számban vettek részt, a titkár előterjesztett évi jelentését, a pénztári jelentést egyhangulag tudomásul vette és a tisztikar és választmányának a felmentvényt megadta.

A választások a következő eredménnyel végződtek:

Elnök: betöltetlen. Alelnökök: Lun Károly, Tuchten Adolf. Titkár: Malcsiner Lipót. Jegyző: Gertler Rezső. Pénztáros: Roth Albert. Ellenőr: Nagy István. Menetfőparancsnok: Kopasz Lajos. I. kapitány: Zója Markus. II. kapitány: Weisz Zsigmond.

Választmányi rendes tagok: Frisch Márton, Greiner Frigyes, Knobloch József, Mannheim Géza, Potondy Lajos, Pécsi István, Fitsor Péter, Husztólesz Ferencz, Löwy Arthur, Meitner Jenő, Pichler János, Singer Gyula.

Választmányi póttagok: Roth Márton, Antal Rezső, C. Kovács Sándor, Kopasz Jenő, Czizes Miksa.

A választások megtörténte után beadott indítványok folytán a közgyűlés elhatározta, hogy a jövő évre összes tagjaival a Magyar Kerékpáros-Szövetségbe lép; elhatározta továbbá, hogy az egyleti egyenruha használatát tagjaira nézve kötelezővé teszi, végül a Sport-Világot hivatalos lapjául választotta. Közgyűlés után kedélyes társasvacsora volt. M.

A Magyar Uszó-Egyesület 1901. évben, nyolczadik dicsőségteljes évében 269 nyert éremmel ismét megszerezte a hegemoniát a hazai egyesületek között. Még a külföldön is nagyon ritka az ily sikerdus működés. A legutóbbi időben alakult számos sportegyesület igen nagy klasszisu riválisai ellen a fehér-sárga dressz nagyobbára győzelemmel végzett. 19 nemzetközi bajnoki cím és igen sok rekord, 5 vándordij fényes eredményét szereztek meg Bihari József, Gräfl Ödön, Gillemot Ferencz, Halmay Zoltán, Herczegh Bela, Klein Géza, Simó S. és Schubert Ernő többszörös bajnokok. Az uszásban 29 I., 20 II., 13 III. díjat, atletikában 40 I., 37 II., 27 III. és 11 IV. díjat, kerékpározásban 54 I., 18 II., 7 III. és 5 IV. díjat nyertek, de ehez járul még az alig 2-éves football-csapat II. ik helye a bajnokságban és azon jó eredmények, melyeket a híres angol csapatok, a kitűnő Slavia (4:2) és a W. A. C. (4:3) matchein kivívtak. Az egyesület agilis tagjai a sport minden ágában oly kitűnően és bámulatosan szerepeltek, hogy ily eredményhez csak azt kívánhatjuk, hogy képességüket a haza javára máshol is ily siker jutalmazza.

A Magyar Labdarugók Szövetsége folyó hó 22-én igazgató tanácsi ülést tartott. Gillemot Ferencz alelnök lemondását a tanács tudomásul vette s kifejtett tevékenységéért köszönetet szavazott neki.

— A két osztályozó mérkőzés eredményét tudomásul vette s azoknak alapján a „33” Football-Clubját a Budapesti Sport-Clubbal együtt I-ső osztályunak minősítette, míg a Rákos-Szent Mihályi Sport Egyletet meghagyta a II-ik osztályu egyesületek között. — Az 1901. évi bajnokságok eredményét a következőkép állapította meg:

I-ső osztályu bajnokság:

Az egyesület neve:	Játszott	Nyert	Veszített	Eldönt	Nyertő pont	Adott goal	Kapott goal
B. T. C.	8	8	—	—	16	37	5
M. U. E.	8	5	3	—	10	17	20
F. T. C.	8	3	4	1	7	30	28
B. Sp. C.	8	1	7	—	2	7	31
M. F. C. ¹	8	2	5	1	5	11	8

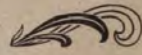
II-ik osztályu bajnokság:

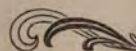
„33” F. C.	14	13	1	—	26	38	7
R.-Szt.-M.-Sp.-E.	14	11	2	1	23	25	14
U. T. E.	14	7	5	3	16	16	11
B. A. K.	14	7	6	1	15	21	28
G. W. T. L. E.	14	5	9	—	10	7	47
M. A. C. ²	14	4	10	—	8	13	12
B. E. A. C. ³	14	2	10	2	6	13	14
M. F. C. ⁴	14	—	14	—	0	1	9

Ezek szerint 1901. évi I-ső osztályu bajnokság győztesének a Budapesti Torna-Clubot, a II-ik osztályu bajnokság a „33” Football-Clubját jelentette ki s kimondta, hogy majd ha a szövetség vagyoni helyzete megengedi, a két csapat 11—11 játékosának később érmeket fog adni, azonban az Iszer Károly ur által felajánlott 11 sapkát köszönettel elfogadván azokkal már most kitüntetheti az I-ső osztályu bajnoki egyesületnek azt a 11 játékosát, kik e bajnokságért a legtöbb izben játszottak, névszerint Ordódy (7), Buda (7), Skrabák (7), Bádonyi (6), Harsády (6), Lucius (6), Mannó (6), Minder (6), Guttman (5), Róka (4) és Cservenka (3) játékosokat. Cservenka és Wagner között, kik mindketten háromszor játszottak, a sorsuzás döntött.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascinus”-

 kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896. sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

== Bármely kardra könnyen ráerősíthető. ==
Legtöbb államban szabadalmazva.

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantagjár részvénytársaság
BUDAPEST.